

ROZPORZĄDZENIE
PREZESA RADY MINISTRÓW
z dnia 2011 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu
Głównemu Urzędowi Statystycznemu

Na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Urzędowi Statystycznemu (Dz. U. Nr 148, poz. 1648, z późn. zm.²⁾) w załączniku wprowadza się następujące zmiany:

1) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W skład Urzędu wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- 1) Gabinet Prezesa,
- 2) Departament Programowania i Koordynacji Badań,
- 3) Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów,
- 4) Departament Analiz i Opracowań Zbiorczych,
- 5) Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów,
- 6) Departament Rachunków Narodowych,
- 7) Departament Badań Regionalnych i Środowiska,
- 8) Departament Badań Demograficznych,
- 9) Departament Badań Społecznych i Warunków Życia,
- 10) Departament Pracy,

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 769, z 1998r. Nr 99, poz. 632 i Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 100, poz. 1080, z 2003 r. Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 166, poz. 1172, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278 i Nr 76, poz. 498.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1044, z 2004 r. Nr 31, poz. 263, z 2005 r. Nr 38, poz. 342 i Nr 154, poz. 1285, z 2007 r. Nr 133, poz. 925 oraz z 2009 r. Nr 113, poz. 939.

- 11) Departament Przedsiębiorstw,
- 12) Departament Produkcji,
- 13) Departament Handlu i Usług,
- 14) Departament Rolnictwa,
- 15) Departament Informacji,
- 16) Departament Współpracy Międzynarodowej,
- 17) Biuro Organizacji i Kadr,
- 18) Biuro Dyrektora Generalnego,
- 19) Biuro Administracyjno-Księgowe.”;

2) w § 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prezesowi są podporządkowane:

- 1) Centralna Biblioteka Statystyczna im. Stefana Szulca,
- 2) Centrum Informatyki Statystycznej,
- 3) Zakład Wydawnictw Statystycznych.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Ostatnia zmiana statutu GUS została dokonana w roku 2009 i jej celem – jak podano w uzasadnieniu do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego statut - było dostosowanie struktury organizacyjnej GUS do ówczesnych zadań statystyki publicznej, wynikających z:

- pogłębionej integracji polskiej statystyki publicznej w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego oraz wynikających z tego zadań aktywnego współuczestnictwa we współtworzeniu i rozwoju statystyki europejskiej,
- przygotowań statystyki polskiej do zadań wynikających z przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej,
- nowych zadań w zakresie międzynarodowej wymiany informacji statystycznych oraz uczestnictwa w projektach międzynarodowych OECD, MFW, Banku Światowego ONZ i wyspecjalizowanych organizacji związanych z ONZ,
- zmian w organizacji i technologii realizacji badań statystycznych, w szczególności wprowadzenia od dnia 1 stycznia 2009 r. sprawozdań elektronicznych jako podstawowej formy i technologii gromadzenia danych,
- specjalizacji urzędów statystycznych w województwach w określonych dziedzinach badań statystycznych w skali gospodarki narodowej,
- zwiększonych zadań statystyki publicznej w zakresie obsługi informacyjnej administracji rządowej i samorządowej, w tym pogłębiania analiz prezentowanych danych statystycznych,
- wzrostu potrzeb informacyjnych biznesu, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych i edukacji,
- rozwoju technologii teleinformatycznych i ich zastosowań w statystyce,
- realizacji spisów powszechnych (rolnego oraz spisu ludności i mieszkań) w latach 2010 i 2011.

Wprowadzone w 2009 r. zmiany polegały na utworzeniu w strukturze organizacyjnej GUS nowych komórek organizacyjnych. Powstały wówczas:

- Departament Studiów Makroekonomicznych,
- Departament Pracy,
- Departament Warunków Życia,
- Departament Europejskiego Systemu Statystycznego i Współpracy Międzynarodowej
- Departament Informatyki Statystycznej.

Konsekwencją wprowadzenia tych zmian był wzrost liczby komórek organizacyjnych Urzędu do 22.

W uzasadnieniu do tego projektu wskazane zostały też zmiany w resorcie statystyki dotyczące jednostek podporządkowanych. Dotyczyło to:

- Centrum Informatyki Statystycznej, które powstało na bazie Centralnego Ośrodka Informatyki Statystycznej, a jego rola miała być znacznie ograniczona w związku z zamierzonym utworzeniem w GUS Departamentu Informatyki Statystycznej,
- Centrum Edukacji Statystycznej GUS, które działało do 31 grudnia 2010 r. i uległo likwidacji ze względu na formę dotychczasowego finansowania jako zakład budżetowy,
- utworzenia Instytutu Statystyki Publicznej im. Jerzego Spławy–Neymana, który w założeniu miał być placówką naukowo badawczą, działającą według reguł ustalonych przez Prezesa GUS poza systemowym uregulowaniem jednostek naukowo-badawczych.

Nowa struktura organizacyjna, o której mowa wyżej, faktycznie nie została w pełni wprowadzona w życie, co było spowodowane szeregiem przyczyn. Jako istotne należy wymienić :

- obciążenie pracami związanymi z przygotowaniem, organizacją i przeprowadzeniem w 2010 r. powszechnego spisu rolnego oraz pracami przygotowawczymi do narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań, który rozpocznie się w kwietniu 2011 r.,
- wymagania szczególnie zaawansowanej wiedzy eksperckiej od statystyków i osób kierujących merytorycznymi departamentami GUS, w związku z czym nabory na stanowiska dyrektorów były wielokrotnie ponawiane i nie przyniosły oczekiwanych rezultatów,
- błędne założenie, że zmiany normatywne dokonane w Statucie umożliwią powstanie Instytutu i jego funkcjonowanie bez zapewnienia źródeł finansowania,
- zmianę zasad finansowania jednostek sektora finansów publicznych i w efekcie likwidację z dniem 1 stycznia 2011 r. zakładów budżetowych, co miało wpływ na konieczność włączenia czasowo zadań Centrum Edukacji Statystycznej do struktur GUS,
- zakrojone na zbyt szeroką skalę zamierzenia reorganizacyjne, przy rozdrobnieniu tematycznym zadań departamentów prowadzących dziedzinowe

badania statystyczne i decentralizacji prac (specjalizacja US); wobec braku sprawnych mechanizmów koordynacji, proponowane zmiany zamiast przynieść realizację zakładanych celów, doprowadziły do odwrotnych skutków.

Analiza powyższych uwarunkowań wymusza potrzebę wyciągnięcia wniosków dla zachowania wymaganego poziomu prowadzonych przez GUS badań statystycznych, zakres których określa corocznie Rada Ministrów, na wniosek Rady Statystyki.

W wyniku dokonanej analizy, z jednej strony, zadań stawianych statystyce przez Europejski System Statystyczny oraz potrzeb odbiorców informacji statystycznych, z drugiej strony - zasobów, w tym kadrowych, którymi aktualnie dysponuje GUS, zaproponowano w projektowanym rozporządzeniu koncentrację w działających już departamentach określonych zadań, tak by w efekcie tematy zbliżone lub komplementarne były wykonywane przez jedną komórkę organizacyjną.

Powyższa propozycja dotyczy następujących departamentów:

- Departamentu Studiów Makroekonomicznych i Finansów, do zadań którego zostanie włączona tematyka przypisana aktualnie do zadań Departamentu Finansów (z wyłączeniem badań koniunktury gospodarczej, które będą w kompetencji Departamentu Przedsiębiorstw),
- Departamentu Badań Społecznych i Warunków Życia, w którym połączone zostaną zadania obecnie realizowane przez Departament Badań Społecznych i Departament Warunków Życia.

Powyższe zmiany w zakresie podziału zadań przypisanych departamentom merytorycznym prowadzą do ograniczenia ich liczby o 2.

Przedmiotowa zmiana Statutu zakłada, że bez zmian struktury będą realizowane dotychczasowe zadania przez:

- Departament Programowania i Koordynacji Badań,
- Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów,
- Departament Badań Regionalnych i Środowiska,
- Departament Rachunków Narodowych,
- Departament Badań Demograficznych,
- Departament Pracy,
- Departament Przedsiębiorstw,
- Departament Produkcji,

- Departament Handlu i Usług,
- Departament Rolnictwa,
- Departament Informacji.

Nie ulegną zmianie również zadania Departamentu Analiz i Opracowań Zbiorczych (w którego nazwie dodano *de facto* prowadzone analizy), a także Departamentu Współpracy Międzynarodowej, z nazwą skróconą adekwatnie do wykonywanych zadań.

Okoliczność, że od prawie 2 lat niemożliwe okazało się utworzenie Departamentu Informatyki Statystycznej przesądza o zasadności likwidacji tej komórki organizacyjnej i przeniesieniu planowanych dla niej zadań do Centrum Informatyki Statystycznej. Nadmienić należy, że nie jest to *novum* – taka struktura funkcjonowała przed reorganizacją i była skuteczna.

Szczegółowej analizie poddano dotychczasowy sposób delegowania zadań przypisanych Prezesowi GUS, jako centralnemu organowi administracji rządowej, któremu podlegają dyrektorzy urzędów statystycznych, będący organami administracji niezespólonej w województwie, w szczególności w odniesieniu do Dyrektora Generalnego. Przede wszystkim dotyczy to struktury organizacyjnej statystyki publicznej w terenie, współdziałania GUS i urzędów statystycznych oraz wykonywania zadań Prezesa GUS w zakresie nadzoru nad dyrektorami urzędów statystycznych, co wynika wprost z ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.). Biorąc pod uwagę znaczenie tych zadań dla prawidłowego funkcjonowania statystyki publicznej zasadne jest znaczne rozszerzenie zadań Gabinetu Prezesa, jako komórki organizacyjnej, w której powinny zostać zlokalizowane i stworzone struktury oraz mechanizmy wsparcia Prezesa GUS. Oznacza to zarazem przesunięcie niektórych zadań z biur, które pozostaną w strukturze GUS jako realizujące zadania Dyrektora Generalnego. W Gabinetcie Prezesa skupione zostaną kompetencje strategiczno - zarządcze oparte na analizie strukturalnej funkcjonowania resortu. Znajdą tu również miejsce komórki wykonawcze realizujące zadania Prezesa GUS z zakresu nadzoru instytucjonalnego oraz audytu, ochrony informacji niejawnych i spraw obronnych jak również badań statystycznych z tej dziedziny oraz bezpieczeństwa informacji. W Gabinetcie Prezesa umiejscowione zostanie samodzielne stanowisko, którego zadania obejmą przygotowanie projektów strategii/kierunków rozwoju w obszarach o zasadniczym znaczeniu dla statystyki publicznej, w tym m.in. w zakresie rozwoju edukacji statystycznej oraz informatyki statystycznej.

W kontekście zmian, o których mowa wyżej, uzasadnione stało się skorygowanie zadań biur podległych Dyrektorowi Generalnemu, tj:

- Biura Organizacji i Kadr,
- Biura Dyrektora Generalnego,
- Biura Administracyjno – Księgowego.

Zakłada się, że:

Biuro Organizacji i Kadr będzie odpowiedzialne za przygotowanie, adekwatnie do struktur wewnętrznych GUS, opisów stanowisk oraz wartościowania pracy, przygotowanie zasad naboru i awansów w GUS (w tym na wyższe stanowiska w służbie cywilnej), prowadzenie naboru do służby cywilnej, obsługę kadrową pracowników GUS oraz planowanie szkoleń i rozwoju członków korpusu służby cywilnej w GUS. Jest to zmiana o charakterze mającym istotne znaczenie dla ustalenia liczby Biur odpowiednio do zadań. Z dotychczasowych zadań Departamentu Kadr i Szkolenia sprawy rozwoju edukacji statystycznej zostaną przeniesione do Gabinetu Prezesa.

Komórką organizacyjną stanowiącą zaplecze dla Dyrektora Generalnego będzie Biuro Dyrektora Generalnego, którego zakres zadań zostanie ściśle powiązany z zadaniami Dyrektora Generalnego. Różnica będzie polegała na przejęciu przez Gabinet Prezesa zadań związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem Prezesa GUS, jako organu któremu są podporządkowani dyrektorzy urzędów statystycznych i jednostki podległe (m.in. nadzór i kontrola resortowa).

W konsekwencji w pionie Dyrektora Generalnego sprawy ewidencji majątku, inwestycje i remonty, sprawy gospodarcze, sprawa organizacji zamówień publicznych i obsługa finansowo-księgowa GUS, w tym obsługa finansowa realizacji zadań współfinansowanych ze źródeł zagranicznych, zostaną zlokalizowane w Biurze Administracyjno-Księgowym.

Reasumując, nowa struktura organizacyjna GUS ograniczy liczbę komórek niezbędnych do realizacji zadań Prezesa GUS z 22 do 19. Zakłada się, że zarządzanie strukturą ze skumulowanymi, zbliżonymi zadaniami będzie sprawniejsze z punktu widzenia kierujących w zakresie określonych badań statystycznych, ułatwi nadzór Prezesa i wiceprezesów GUS nad poszczególnymi obszarami badań statystycznych oraz realizację innych zadań wynikających z przepisów prawa, a także uczyni bardziej przejrzystymi relacje między nadzorem sprawowanym przez Prezesa GUS i Dyrektora Generalnego.

Rozporządzenie wchodzi w życie z zachowaniem standardowego okresu *vacatio legis*, tj. po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (§ 2 projektowanego rozporządzenia).

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji do Komisji Europejskiej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 5 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Głównego Urzędu Statystycznego w dacie przekazania do uzgodnień międzyresortowych.

Treść projektowanego rozporządzenia nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które będzie oddziaływał akt prawny:

Projekt rozporządzenia w aspekcie proponowanych zmian organizacyjnych w Głównym Urzędzie Statystycznym ma na celu usprawnienie i podwyższenie efektywności w zakresie jego statutowej działalności, a w konsekwencji pośrednio ma służyć nie tylko samemu Urzędowi, ale służbom statystyki publicznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej czyli służbom statystycznym ministerstw, centralnym i terenowym organom administracji rządowej, jednostkom samorządu terytorialnego.

2. Zakres konsultacji:

1) międzydziałowych:

W ramach uzgodnień międzydziałowych projekt został przekazany do zaopiniowania naczelnym i centralnym organom administracji rządowej;

2) społecznych:

W ramach konsultacji społecznych projekt rozporządzenia został przesłany do Przewodniczącego Rządowej Rady Ludnościowej, Przewodniczącego Naukowej Rady Statystycznej, Przewodniczącego Rady Statystyki. W wyniku tych uzgodnień uwagę dotyczącą zmiany nazw niektórych komórek organizacyjnych GUS zgłosiła Rządowa Rada

Ludnościowa, która ostatecznie przyjęła wyjaśnienia Głównego Urzędu Statystycznego i odstąpiła od podtrzymywania swojej propozycji zmian.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 5 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Głównego Urzędu Statystycznego w dacie przekazania do uzgodnień międzyresortowych i nie wpłynęły do niego uwagi zgłoszone w tym trybie.

3. Wpływ regulacji na:

1) sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

Przedłożony projekt nie wywiera wpływu na sektor finansów publicznych. Wydatki związane z reorganizacją zostaną dokonane w ramach środków z części budżetu państwa, której dysponentem jest Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Proponowane zmiany są wyłącznie reorganizacją struktury jednostki i ich wdrożenie nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych;

2) rynek pracy:

Przedłożony projekt nie wywiera żadnego wpływu na rynek pracy. Proponowane zmiany organizacyjne planuje się w ramach dotychczasowego stanu zatrudnienia w resorcie statystyki publicznej (w części 58 – Główny Urząd Statystyczny);

3) konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Reorganizacja Urzędu przyczyni się do większej sprawności działania Urzędu, co może mieć pośrednio pozytywny wpływ na poprawę obsługi informacyjnej użytkowników, w tym przedsiębiorców;

4) sytuację i rozwój regionów:

Proponowane zmiany nie będą miały bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny, pośrednio mogą pozytywnie oddziaływać na procesy zarządzania i podejmowania decyzji w zakresie rozwoju regionalnego oraz na poprawę obsługi informacyjnej samorządów.

